Publieksversie

Visiedocument Toekomstbestendig Welzijnswerk Ameland

“Met elkaar, voor elkaar”

Datum: 12 januari 2021

Opgesteld door en voor:

Gemeente Ameland
Stichting ’t Wantij
Stichting ’t Camminghahuus
Stichting Sociaal Cultureel Werk Ameland
Gebiedsteam Ameland
Haute Equipe

Gemeente Ameland

Haute Equipe
Partners in Public

Inhoudsopgave

Inleiding Toekomstbestendige visie Welzijnswerk Ameland 3
Definities van welzijn en welzijnswerk 4
Welzijn op Ameland in vogelvlucht: een greep uit de cijfers en feiten 5
Visie van de gemeente 7
Gezamenlijke visie 9
Dorpshuisfunctie 10
Maatschappelijke organisaties 13
Peuter- en kinderopvang 15
Gezamenlijke ambities voor het welzijnswerk op Ameland 17

Inleiding Toekomstbestendige visie Welzijnswerk Ameland

Eind 2019 startte de gemeente Ameland met het traject ‘Toekomstbestendige visie Welzijnswerk Ameland’. In opdracht van de gemeente Ameland, ging Haute Equipe via interviews en groepsbijeenkomsten in gesprek met partijen die zijn betrokken bij het welzijnswerk op Ameland. Hoe ziet het welzijnswerk op Ameland er nu uit? Wie zijn er bij betrokken? Wat zijn de ontwikkelingen en knelpunten? En hoe zou het welzijnswerk er in de toekomst uit moeten zien? In deze gesprekken is een belangrijk gezamenlijk uitgangspunt benoemd: ‘met elkaar en voor elkaar’ zijn wij er voor het welzijn van de Amelanders. Ook zijn drie gedeelde waarden voor het welzijnswerk op Ameland geformuleerd: ‘eigen kracht’, ‘vraaggericht’ en ‘verbinding/samenwerking’.

Graag nemen wij u mee in onze gezamenlijke visie op het toekomstbestendige welzijnswerk op Ameland. Deze Publieksversie is een korte versie van het Visiedocument Toekomstbestendig Welzijnswerk Ameland.

Figuur 1: 'Met elkaar & voor elkaar'

Definities van welzijn en welzijnswerk

De definities van welzijn en welzijnswerk zijn tot stand gekomen in samenspraak met betrokken partners uit het welzijnswerk.

Welzijn

Welzijn is de mate waarin een individu naar eigen wens wil, kan en mag deelnemen aan de samenleving. ‘Het gaat goed’. Welzijn is een verzamelbegrip. Het gaat over woorden als (mentaal, sociaal en lichamelijk) welbevinden, meedoen, gezien worden, geluk, persoonlijke ontwikkeling en zingeving. Welzijn is persoonlijk en voor iedereen anders.

Welzijnswerk

1. Maatschappelijke activiteiten en diensten gericht op het bevorderen van het welzijn van inwoners.
2. Geheel van maatschappelijke organisaties dat activiteiten gericht op het welzijn van inwoners verzorgt.

Vanuit het welzijnswerk bieden professionals en vrijwilligers (tijdelijke) ondersteuning. Zodat (groepen) inwoners hun eigen leven (weer) op eigen wijze kunnen invullen, zij mee kunnen doen aan de samenleving en de leefbaarheid wordt bevorderd. Het welzijnswerk biedt een laagdrempelig platform waar inwoners vragen kunnen stellen. Het welzijnswerk heeft een belangrijke functie. Het bouwt nieuwe netwerken en versterkt bestaande netwerken tussen organisaties, professionals, inwoners, dorpen en wijken.

Ook speelt het welzijnswerk een belangrijke rol in het tijdig signaleren. Zodat via preventie en interventie, gebruik van zwaardere zorg voorkomen kan worden. In de door ons gehanteerde definitie, valt zorg niet onder welzijnswerk. Wel staat het welzijnswerk idealiter in verbinding met de zorg. Zodat er, indien nodig, tijdig kan worden doorverwezen.

Welzijn op Ameland in vogelvlucht: een greep uit de cijfers en feiten

Om het welzijnswerk op Ameland in perspectief te plaatsen, volgt hieronder een aantal cijfers en feiten. In (bijlage 3 van) het Visiedocument Toekomstbestendig Welzijnswerk Ameland vindt u meer informatie over feiten en cijfers, inclusief definities en bronvermelding.

- Op 1 januari 2020 telde de gemeente Ameland 3.673 inwoners en 1.712 huishoudens. Het aantal jongeren op het eiland daalt: van 22,5% in 2011 naar 18,7% in 2020. Het aantal 65-plussers is juist fors gegroeid: van 17,7% in 2011, naar 23,2% in 2020. Dit is veel hoger dan het landelijk gemiddelde van 15,6% in 2011 en 19,5% in 2020. Deze trends (daling jongeren en stijging 65-plussers) zetten naar verwachting in de toekomst verder door.
- Veel Amelanders komen uit grote families en worden opgevoed om (al jong) zelfstandig te zijn. Veel kinderen gaan al op jonge leeftijd naar de vaste wal om hun middelbare school af te maken. Dit doet een sterk beroep op de zelfstandigheid en het verantwoordelijkheidsgevoel van jongeren. Zelfstandigheid is iets wat de Amelander kenmerkt, maar daardoor durft niet iedereen om hulp te vragen. Zo voelt 39,1% van de inwoners van 19 jaar of ouder op Ameland zich eenzaam (Fryslân: 42%).
- De bereidheid om elkaar te helpen is groot. Men let op elkaar en zorgt voor elkaar. 13,5% van de inwoners van 19 jaar of ouder op Ameland is mantelzorger (Fryslân: 14%). Tijdens de gesprekken kwam naar voren dat men vond dat het er 'gewoon bij hoort'. *"Je doet dat gewoon voor elkaar, maar om dit dan meteen mantelzorg te noemen…".*
- Een groot deel van de Amelanders van 19 jaar of ouder (38%) doet vrijwilligerswerk (Fryslân: 35%).
- 13% tot 16% van de inwoners van 16 tot 65 jaar is laaggeletterdheid (Fryslân: 13,4%; landelijk gemiddelde: 12,2%).
- 15% van de volwassenen is 'zware drinker' (Fryslân 9%) en 27% drinkt overmatig (Fryslân 18%). Uit de meest recente cijfers van GGD Fryslân blijkt niet dat jongeren op Ameland in verhouding meer alcohol en drugs gebruiken dan gemiddeld in Fryslân. De Amelander jeugd scoort op de meeste onderzoeksvragen over drugsgebruik zelfs opvallend laag. Toch maken verschillende partijen (professionals die werken met jongeren op Ameland, ouders en ook jongeren zelf) zich zorgen over het middelengebruik onder de Amelander jeugd. Op basis van signalen uit de praktijk, vermoeden zij dat het middelengebruik (veel) hoger is dan de cijfers weergeven.
- In 2018 kreeg het Gebiedsteam Ameland totaal 89 aanmeldingen. Meest voorkomende redenen aanmeldingen: Jeugd: gedragsproblemen (ten gevolge van echtscheiding of ASS); Volwassenen: relatieproblemen en echtscheiding; Ouderen: dagverzorging en depressie.
- Op Ameland hebben 63 inwoners (per 1.000 huishoudens) een maatwerkvoorziening, in Fryslân zijn dit 90 inwoners per 1.000 huishoudens. Daarnaast heeft 88,1% van de huishoudens op Ameland géén maatwerkvoorziening (Fryslân: 78,6%).

Het is belangrijk dat het welzijnswerk blijft inspelen op de maatschappelijke ontwikkelingen. Wat betekenen veranderingen in de bevolkingssamenstelling bijvoorbeeld voor het voorzieningengebruik op Ameland? Sluit het voorzieningenaanbod nu en in de toekomst aan bij de wens om zo lang mogelijk zelfstandig op het eiland te blijven wonen? Welke rol kan het welzijnswerk spelen bij vraagstukken als eenzaamheid, alcoholgebruik en laaggeletterdheid? Enzovoorts.

Welzijnswerk op Ameland

Op dit moment is er al een groot welzijnswerkaanbod op het eiland. Zo heeft ieder dorp zijn eigen dorpshuis: Ons Hol in Hollum, ‘t Camminghahuus in Ballum, De Toel in Nes en ‘t Wantij in Buren. Al deze dorpshuizen hebben een eigen identiteit, een eigen aanbod en een eigen organisatie. Bij de dorpshuizen zijn enorm veel actieve bewoners en vrijwilligers betrokken. ’t Camminghahuus en ’t Wantij draaien voor de welzijnsactiviteiten zelfs volledig op vrijwilligers. Zij organiseren de activiteiten dan ook helemaal vanuit eigen kracht. ’t Wantij organiseert naast welzijnsactiviteiten, ook peuter- en kinderopvang. Voor de opvang zijn professionele pedagogisch medewerkers in dienst. Ons Hol en De Toel zijn in beheer van de Stichting Sociaal Cultureel Werk (SCW) Ameland. Deze stichting organiseert diverse activiteiten die bijdragen aan het welzijn van de Amelanders. SCW Ameland zet daarvoor een combinatie van professionele welzijnswerker(s), beheerders en vrijwilligers in. SCW Ameland organiseert, net als ’t Wantij, ook kinderopvang.

Ook op verschillende andere plaatsen wordt (al dan niet bewust) welzijnswerk uitgevoerd. Zo zijn er onder andere de scholen, de peuter-kinderopvang, de kerken, De Plaats, (sport)verenigingen, De Stelp, Dorpsbelangen, bedrijven en nog veel meer plekken waar activiteiten worden georganiseerd.

Naast het welzijnswerk, is er ook professionele zorg aanwezig op het eiland. Onder andere in de vorm van huisartsen, Praktijk Ondersteuners Huisartsen, thuiszorg, fysiotherapie en GGD Fryslân. Voor meer gespecialiseerde zorg moeten de inwoners naar de vaste wal. De buurtsportcoaches, welzijnswerkers (SCW Ameland) en de medewerkers van het Gebiedsteam Ameland leggen nu vaak de verbinding tussen welzijn en zorgactiviteiten op het eiland. Zij zijn niet aan één locatie gebonden, maar gaan naar de mensen toe. Dit maakt dat zij een grote groep Amelanders weten te bereiken. Daardoor hebben zij een belangrijke signalerende functie. Zij komen ‘achter de voordeur’ en kunnen vragen ophalen die men normaal niet durft te stellen.

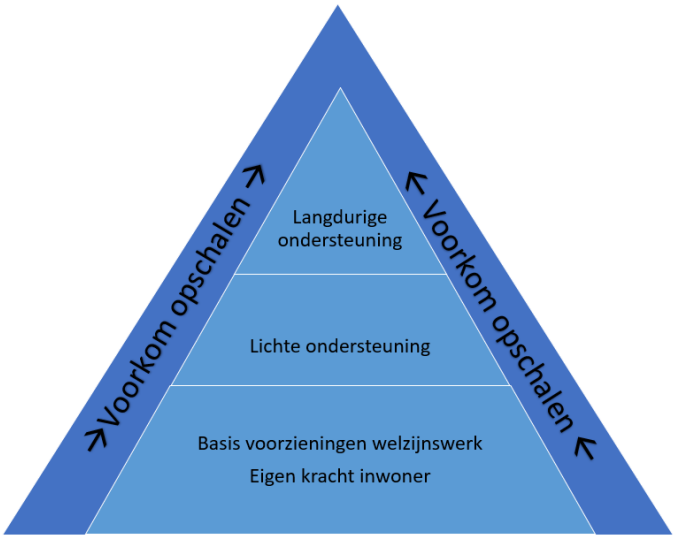
Visie van de gemeente

"Iedereen, van 0 tot 100-plus jaar, kan op zijn/haar eigen wijze meedoen in de samenleving." Dat is het streven van het Beleidskader Sociaal Domein van de gemeente Ameland. Hierbij is het idee dat inwoners vanuit de eigen kracht en door onderlinge verbonden- en betrokkenheid, zich zoveel mogelijk zelf redden.

Om dit te ondersteunen zijn er lokale basisvoorzieningen. Zoals dorpshuizen, lokale verenigingen/stichtingen, sportvoorzieningen, kinderopvang, scholen, maatschappelijk werk en huisartsen. Als de basisvoorzieningen onvoldoende aansluiten bij de vraag of behoefte van de inwoner, dan kan er opgeschaald worden naar (tijdelijke) laagdrempelige ondersteuning of (uiteindelijk) naar langdurige ondersteuning. Langdurige ondersteuning bestaat uit voorzieningen waarvoor vaak een indicatie (verwijzing) van het Gebiedsteam, de gemeente of zorgaanbieder noodzakelijk is.

Deze opbouw, van eigen kracht → naar lichte ondersteuning → naar langdurige ondersteuning is goed zichtbaar in de 'welzijnspiramide' hieronder (zie figuur 2).

Het welzijnswerk speelt zich vooral af in de onderste laag van de piramide. De gemeente wil vanuit de vraag van inwoners en het welzijnsaanbod, voorzien in de behoeften van inwoners. Op deze manier kan het welzijnswerk de inwoners zo vroeg mogelijk helpen en daardoor voorkomen dat er duurdere voorzieningen/zorg nodig zijn/is. Dit maakt dat het welzijnswerk ontzettend belangrijk is voor het welzijn van de Amelanders.

Figuur 2: Welzijnspiramide

Thema's welzijnswerk

De gemeente en de betrokken organisaties willen nu en in de nabije toekomst in ieder geval met vier thema's binnen het welzijnswerk aan de slag.

- **Samenredzaamheid**
  Een belangrijke pijler in het Sociaal Domein is het versterken van de zelfredzaamheid en de samenredzaamheid. Dit wil zeggen dat inwoners zich zoveel mogelijk zelf kunnen redden, vanuit de eigen kracht en/of via ondersteuning uit het eigen sociaal netwerk. Een sterke samenredzaamheid van de lokale samenleving is belangrijk. Dit is een voorwaarde voor de 'inclusieve samenleving' (iedereen kan meedoen) en preventief werken. Het welzijnswerk kan een belangrijke bijdrage leveren aan de samenredzaamheid.

- **Eenzaamheid**
  In de dorpen op Ameland kijken de inwoners veel naar elkaar om. Maar juist in een hechte gemeenschap kunnen gevoelens van eenzaamheid hoog oplopen. De drempel om aan de omgeving hulp, steun of aandacht te vragen is dan nog groter. Het streven is om eenzaamheid zoveel mogelijk te beperken.

- **Meer inwoners blijven langer thuis wonen**
  We streven ernaar om inwoners zo lang mogelijk thuis, of in de eigen omgeving te laten wonen. Hierbij gaat het niet alleen om ouderen. Maar om alle inwoners die een beschermde of begeleide woonomgeving nodig hebben. Dit kan door de juiste voorzieningen te realiseren, zoals toegankelijke woningen en de juiste ondersteuning/hulp. Maar vooral door de sociale omgeving hierop in te richten. Hierin ligt een belangrijke taak voor het welzijnswerk.

- **Jeugd**
  De jeugd neemt een bijzondere plek in binnen de samenleving, ook op Ameland. Het is belangrijk dat de jeugd talenten kan ontwikkelen, weerbaar is, actief meedoet en een constructieve bijdrage levert aan de lokale samenleving. Jongeren moeten veel investeren in hun eigen ontwikkeling en hun eigen plek vinden in de samenleving. Waar het kan, nemen zij daarbij zelf het heft in handen. Het is belangrijk dat de ondersteunende professionals en anderen de jeugd uitdagen om zelf de verantwoordelijkheid te dragen en om iets te betekenen voor de lokale samenleving. De samenleving heeft hen nodig!

Gezamenlijke visie

In het proces voor de toekomstbestendige visie op het welzijnswerk, is er volgens de ‘waardengerichte aanpak’ gewerkt. Deze aanpak wordt toegepast om vraagstukken in het Sociaal Domein op te pakken. De waardengerichte aanpak is geschikt om veel verschillende betrokken partijen nader tot elkaar te brengen (bijvoorbeeld inwoners, beleidsmakers en uitvoerende professionals). In deze aanpak staan ‘waarden’ centraal die we gezamenlijk belangrijk vinden. Samen met inwoners, beleidsmakers vanuit de gemeente Ameland, bestuursleden van welzijnsorganisaties en uitvoerende professionals zijn er gesprekken gevoerd om deze gedeelde waarden boven tafel te krijgen. Dit zijn ‘eigen kracht’, ‘vraaggericht’ en ‘verbinding/samenwerking’. Deze drie waarden staan niet op zichzelf, maar hangen allemaal met elkaar samen. Voor we dieper ingaan op de visie op de verschillende thema’s, volgt hier een korte omschrijving van de drie waarden en de betekenis die we daar samen aan hebben gegeven.

Eigen kracht

Vanuit de eigen kracht en onderlinge verbonden- en betrokkenheid, en met gebruikmaking van lokale basisvoorzieningen, redden de inwoners op het eiland zich zoveel mogelijk zelf. Dit gaat over meedoen, meedenken, ontwikkelen, opgroeien, opvoeden, enzovoorts. Eigen kracht vraagt om eigenaarschap, betrokkenheid, vrijwillige inzet en verantwoordelijkheid. Op Ameland doen we het ‘met elkaar en voor elkaar’. Eigen kracht is de basis.

Verbinding

Verbinding is een belangrijke waarde voor het welzijn van de Amelander. De waarde verbinding binnen de welzijnsvisie gaat voornamelijk over de integrale benadering, lokale samenhang en verbinding/samenwerking tussen inwoners, organisaties, gemeente en professionals. Hierbij zijn vertrouwen, jezelf kunnen zijn, open staan voor de ander en elkaar iets gunnen belangrijke randvoorwaarden. Door op een laagdrempelige manier ‘er op af’ te gaan, wordt de verbinding versterkt. “*Elkaar even bellen, misschien kan ik het probleem niet direct oplossen maar weet diegene wie ik wel hiervoor moet hebben.*”

Vraaggericht

Vraaggericht gaat over de Amelander centraal stellen en vanuit de behoefte van de Amelander invulling geven aan het aanbod van het welzijnswerk (bijvoorbeeld in de dorpshuizen). Deze vraag wordt niet altijd uitgesproken. Het is dus niet altijd duidelijk waar behoefte aan is. Het is daarom belangrijk om de vraag achter de vraag te achterhalen. Dit vereist vanuit de vrijwilligers en professionals een open, veilige en betrouwbare houding, zodat inwoners zich op hun gemak voelen om de vraag te uiten. De vraag kan op allerlei verschillende locaties en door verschillende personen worden opgehaald. Dorpshuizen, inwoners, vrijwilligers, professionals, gemeente en maatschappelijke organisaties hebben hierin allemaal een belangrijke (signalerende) rol.

Dorpshuisfunctie

De dorpshuisfunctie is een laagdrempelige ontmoetingsplek waar iedereen, jong en oud, zich welkom voelt. Het liefst is de dorpshuisfunctie zo veel mogelijk dagen en dagdelen in de week geopend. Zo kunnen mensen niet alleen naar activiteiten gaan, maar ook spontaan binnenlopen voor een bakje koffie, een praatje of om (op een laagdrempelige manier) een hulpvraag te uiten. Deze vraag kan van alles zijn, bijvoorbeeld het (helpen bij het) organiseren van een activiteit of een specifieke zorgvraag. Door het laagdrempelige karakter, heeft de dorpshuisfunctie een belangrijke signalerende rol in het ophalen van vragen en behoeften. Via de dorpshuisfunctie kunnen inwoners, lokale verenigingen, professionals, ondernemers en anderen elkaar ontmoeten. De dorpshuisfunctie is als een spin in het web, het is een 'knooppunt' van inwoners, maatschappelijke organisaties en netwerken.

Een dorpshuisfunctie kan in de bestaande gebouwen plaatsvinden, maar de dorpshuisfunctie is meer dan 'de stenen'. De invulling van de dorpshuisfunctie is flexibel. Het kan de vorm krijgen van een traditioneel dorpshuis. Maar het kan ook in een nieuw/ander gebouw of in combinatie met andere voorzieningen in het dorp (bijvoorbeeld gezamenlijk eten voor ouderen) worden gerealiseerd. Het uitgangspunt is dus dat de invulling van de dorpshuisfunctie niet automatisch gekoppeld is aan één gebouw. Wel is de wens dat, indien mogelijk, in ieder dorp een dorpshuisfunctie aanwezig is, met een eigen identiteit.

Figuur 3: 'Waarden dorpshuisfunctie'

Eigen kracht

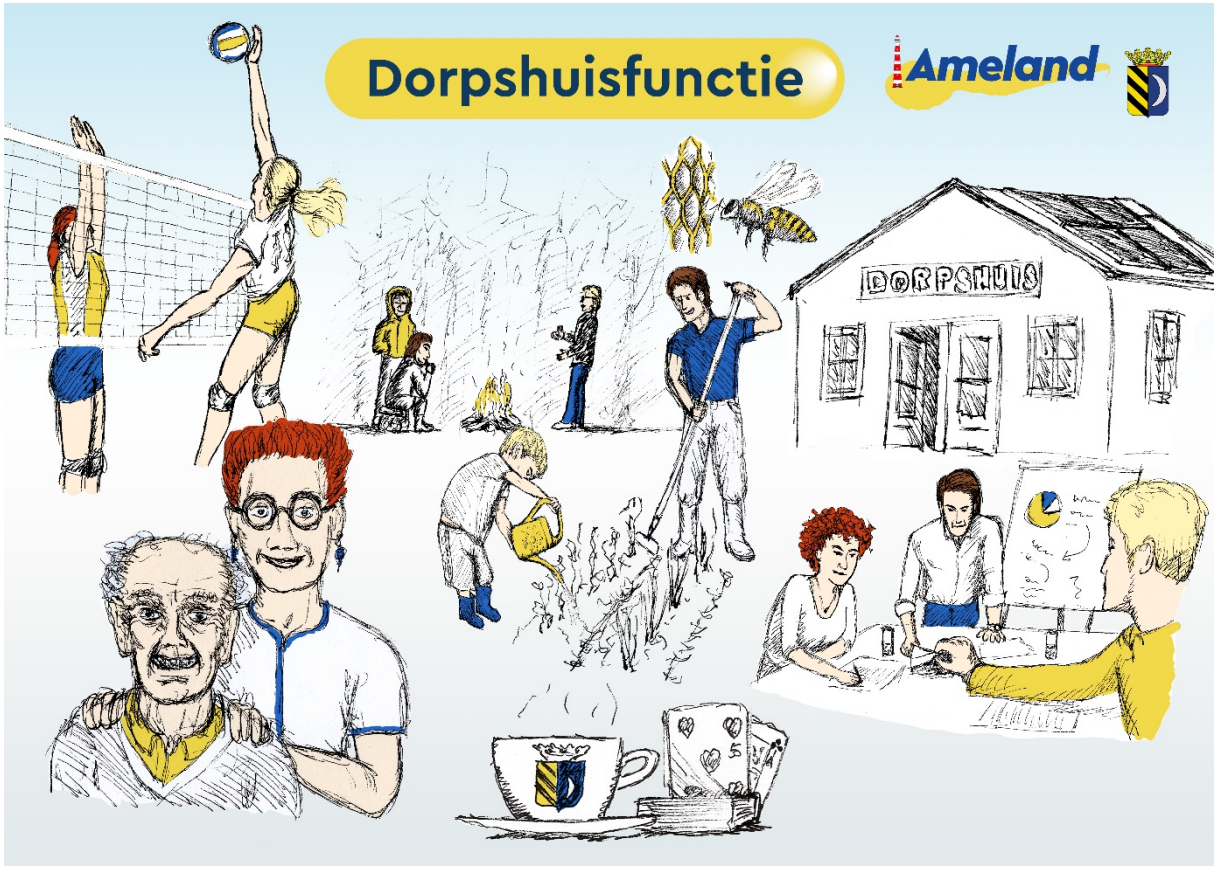
Wanneer we kijken naar de drie waarden die centraal staan in het visiedocument (eigen kracht, vraaggericht en verbinding/samenwerking), gaat eigen kracht over eigenaarschap, betrokkenheid, de Amelander centraal, vertrouwen dat we samen iets kunnen bereiken, vertrouwen in elkaar, ons veilig en sterk voelen, met elkaar en voor elkaar. Actieve inwoners en vrijwilligers zijn de drijvende kracht achter een dorpshuis(functie). Hun zelforganiserende en probleemoplossende vermogen is nodig voor het beheer (onderhoud en schoonmaak van de ruimtes) en voor het organiseren, voorbereiden en uitvoeren van de activiteiten. Hier kunnen (welzijns)professionals eventueel bij ondersteunen.

Verbinding/samenwerking

De wens is om in de toekomst zowel de verbinding tussen de verschillende dorpshuislocaties onderling, als tussen vrijwilligers en professionals, te versterken. Dit is nodig om de organisatie en uitvoering toekomstbestendig en vernieuwend te laten functioneren. Want samenwerken maakt het mogelijk om meer te bereiken met dezelfde inzet. Door gebruik te maken van elkaars kwaliteiten en kennis, wordt het beste in elkaar naar boven gehaald. Om vraaggericht en preventief te kunnen werken, zijn afstemming en samenwerking tussen vrijwilligers en (welzijns)professionals nodig. Op deze manier is er een ‘linking-pin’ waarbij activiteiten, inclusief beheer, kunnen worden afgestemd, aangestuurd, georganiseerd en uitgevoerd en hebben de vrijwilligers een (professioneel) aanspreekpunt.

Vraaggericht

Vraaggericht werken vanuit de dorpshuisfunctie gaat vooral over het signaleren van behoeften van inwoners en wat er speelt in de dorpen. Door de laagdrempeligheid van de dorpshuisfunctie, wordt er dichtbij de leefwereld van de inwoners gesignaleerd. Dit kan gaan over een probleemvraag (bijvoorbeeld eenzaamheid, schulden of alcoholmisbruik). Maar het kan ook preventief zijn (bijvoorbeeld organiseren van valpreventie voor ouderen, of begeleiding/ondersteuning bij organiseren evenement door jongeren). Als een signaal niet direct door de dorpshuisfunctie zelf opgepakt kan worden, is het mogelijk om de verbinding te leggen met professionals die dit wel op kunnen pakken. Het uitgangspunt van de dorpshuisfunctie is ‘met elkaar, voor elkaar’. Het is niet de bedoeling dat de dorpshuisfunctie zelf allerlei activiteiten organiseert. De behoeften en wensen van de inwoners staan centraal. Maar deze inwoners zijn ook medeverantwoordelijk voor het organiseren. Het is niet ‘u vraagt, wij draaien’, maar je doet het samen. Op deze manier ontstaat er ‘met elkaar, voor elkaar’ een actueel, dynamisch en levendig aanbod van activiteiten dat past bij de behoefte/vraag van de inwoners.

Figuur 4: 'Dorpshuisfunctie'

Maatschappelijke organisaties

Maatschappelijke organisaties zijn organisaties met een maatschappelijke doelstelling die in het maatschappelijk en publieke domein werken voor verschillende doelgroepen. Op Ameland zijn dit onder meer Stichting Sociaal Cultureel Werk (SCW) Ameland, de dorpshuizen (’t Wantij, ’t Camminghahuus en SCW Ameland), Sport Fryslân (buurtsportcoaches), GGD Fryslân, De Plaats/kerken, kinderopvang en scholen.

De verbinding tussen welzijnswerk en zorg speelt een cruciale rol in vroegsignalering en voorkomen van opschaling naar duurdere zorg. Daarom is het belangrijk dat medewerkers van welzijns- en andere maatschappelijke organisaties, het Gebiedsteam, zorgprofessionals, vrijwilligers en actieve inwoners elkaar weten te vinden. En zo nodig, contact met elkaar hebben en samenwerken.

Eigen kracht

Toch speelt ook hierin de eigen kracht van de inwoners een belangrijke rol. De meeste Amelanders willen het liefst hun hele leven op Ameland (blijven) wonen. En zij bepalen zoveel mogelijk zelf hoe ze dit doen. Als inwoners het (tijdelijk) niet alleen kunnen, kunnen zij een beroep doen op hun eigen netwerk, vrijwilligers en/of professionals van allerlei organisaties. Wel blijft hierbij de eigen regie van inwoners het uitgangspunt. Wat wil de inwoner precies? Wat kan hij/zij zelf nog doen? Aan welke hulp en/of ondersteuning heeft de inwoner behoefte?

Vraaggericht

De vraag van inwoners is het uitgangspunt. Alleen is het soms een uitdaging om deze vraag boven tafel te krijgen. Amelanders zijn in het algemeen zelfstandig en vragen niet snel om hulp. Zelfs als ze een vraag hebben, spreken ze deze niet altijd (gemakkelijk) uit. Het is de kunst om het ophalen van vragen zo eenvoudig en laagdrempelig mogelijk te maken. Dit kan door ‘er op af te gaan’ en outreachend te werken of door een laagdrempelige, lokale en vaste ontmoetingsplaats te faciliteren die aansluit bij de eigen identiteit van de inwoners. Zo kunnen er (op informele manier) signalen worden opgevangen. Signalen die door een goede samenwerking met professionals op de juiste plek terechtkomen.

Verbinding/samenwerking

Het maakt niet uit wie uiteindelijk de vraag oppakt en de zaak in beweging krijgt: dit kan de kerk zijn, een professional, de gemeente of de buurman. Op dit moment zijn de lijntjes al kort, maar het kan nog beter. Om te zorgen dat de vraag op de juiste plaats terecht komt, kan ‘een spin in het web’, een ‘verbinder’ uitkomst bieden. Een persoon met een groot netwerk op het eiland en die vraag en aanbod aan elkaar kan verbinden. Op dit moment zijn er veel verschillende organisaties die hun steentje bijdragen aan het welzijn van de Amelanders. Alleen is er (nog) geen duidelijk overzicht welke organisaties, voorzieningen en initiatieven er allemaal zijn en wie wat doet. Ook kennen mensen van de verschillende organisaties elkaar niet of onvoldoende. Het is belangrijk dat professionals elkaar (beter) leren kennen en weten te vinden en onderling meer contact met elkaar hebben. Zo kun je elkaars kennis en expertise optimaal benutten en samen nog meer bereiken voor de inwoners.

Figuur 5: 'Maatschappelijke organisaties'

Peuter- en kinderopvang

In de gesprekken over toekomstbestendig welzijnswerk, kwam ook de peuter- en kinderopvang aan bod. Naast de scholen speelt peuter- en kinderopvang een belangrijke rol in de ontwikkeling van kinderen. In de peuter- en kinderopvang worden kinderen niet alleen opgevangen. Ze krijgen er ook begeleiding en ondersteuning en worden gestimuleerd in hun ontwikkeling.

Eigen kracht

Op Ameland is sterk de behoefte aan eigen regie en om vanuit de eigen kracht de kinder- en peuteropvang te organiseren en uit te voeren. Een aantal jaren geleden is de kinderopvangorganisatie vanaf de wal gestopt. Sindsdien hebben Sociaal Cultureel Werk Ameland en later 't Wantij dit opgepakt en vormgegeven. Naast de eigen kracht van het 'zelf organiseren' van de peuter- en kinderopvang op het eiland, is er natuurlijk ook de eigen kracht van de kinderen. Eigen kracht betekent ook het zoeken naar de eigen kracht van ieder kind. Wanneer deze wordt gevonden en hiernaar wordt geluisterd, ontwikkelt een kind zich. Het kind staat dan ook centraal.

Vraaggericht

Vanuit het perspectief van de peuter- en kinderopvang staan de vragen en wensen van de ouders (en kinderen) over opvang, ontwikkeling en opgroeien/opvoeden centraal. Het is ook belangrijk dat men openstaat voor de vragen en wensen van organisaties waarmee wordt samengewerkt. Zoals de Jeugdgezondheidszorg (JGZ), orthopedagoog/GGD, Gebiedsteam, basisscholen en de gemeente. Met ouders en samenwerkende organisaties is structureel overleg voor het inrichten en organiseren/uitvoeren van het aanbod dat bij de vragen past. Hierbij blijft het kind te allen tijde centraal staan.

Verbinding/samenwerking

Peuter- en kinderopvang is een basisvoorziening waar behoefte aan en vraag naar is. Vanuit de eigen kracht geredeneerd, is het wenselijk om dit op eilandniveau toekomstbestendig te organiseren. In combinatie met de ontwikkelingen van wet- en regelgeving en de kwaliteitseisen voor het inrichten, organiseren en uitvoeren van de peuter- en kinderopvang, zijn een centrale organisatie en aansturing op eilandniveau wenselijk en nodig. Hierbij dient ruimte en keuze te zijn om, afhankelijk van de vraag en de financiële mogelijkheden, meerdere locaties op het eiland beschikbaar te hebben. Ieder met een eigen identiteit maar wel met de verbinding tussen de locaties. Centrale organisatie en aansturing vragen om samenwerking/samengaan van en verbinding tussen de huidige locaties voor peuter- en kinderopvang. Door de krachten te bundelen kunnen de aansturing/leiding, de (financiële) administratie, aanvragen en verantwoorden van subsidies, personeelsbeleid en juridische zaken efficiënter worden ingericht. Personeel kan bijvoorbeeld flexibel worden ingezet om zo beter in te spelen op de vraag van ouders.

Figuur 6: 'Waarden peuter- en kinderopvang'

Gezamenlijke ambities voor het welzijnswerk op Ameland

Hierboven leest u hoe we samen het welzijnswerk op Ameland voor ons zien en waar we naar toe willen werken. Om dit met elkaar te organiseren, willen we ‘met elkaar en voor elkaar’ de onderstaande ambities realiseren.

Welzijnswerk op Ameland levert een bijdrage aan onderstaande ambities. Het welzijnswerk maakt deel uit van het Sociaal Domein en heeft hierin een nadrukkelijke rol. Zo heeft het welzijnswerk betrekking op:

- zelfredzaamheid en participatie, meedoen, vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Participatiewet;
- opgroeien, opvoeden en ontwikkelen van jongeren vanuit de Wet kinderopvang, de Wet primair onderwijs, de Wet voortgezet onderwijs en de Wet op de Jeugdhulp.

Algemeen/overstijgend

- Inwoners kunnen van wieg tot graf op Ameland blijven wonen. Voorzieningen moeten daar op zijn toegerust. Nu en in de toekomst.
- Iedereen, van 0 tot 100+ jaar, kan op zijn/haar eigen wijze (blijven) meedoen en een bijdrage leveren aan de samenleving op Ameland. Ook kwetsbare inwoners die voor hun zelfredzaamheid ondersteuning nodig hebben.
- Er is een goede sociale samenhang en een veilig en gezond leef- en opgroeiklimaat.
- Vanuit de kernwaarden ‘vraaggericht’ en ‘eigen kracht’ wordt zo veel mogelijk ingezet op de algemene voorzieningen (onderin de piramide). Pas als de algemene voorzieningen onvoldoende aansluiten bij de vraag, wordt er opgeschaald naar (tijdelijke) laagdrempelige ondersteuning of uiteindelijk naar specialistische, dure, individuele voorzieningen (zorg, hulp, ondersteuning). Zo worden de eigen kracht, eigen mogelijkheden en het sociale netwerk van inwoners zo goed mogelijk benut en blijven voorzieningen betaalbaar.
- Versterken van de 1e lijn, mede door ondersteuning van de 2e lijn. (Zie ook vorige punt)
- Terugdringen van de inzet van 2e lijnszorg. (Zie ook vorige twee punten)
- Preventief werken, zoveel mogelijk ‘onderin de piramide’ is het uitgangspunt. Welzijnswerk kan preventief werken en daardoor opschaling naar (dure) voorzieningen/zorg voorkomen. (Zie ook vorige drie punten)

Eigen kracht

- Inwoners kunnen zo lang mogelijk zelfstandig in de samenleving functioneren en participeren met inzet van informele en formele netwerken (inclusieve samenleving).
- Inwoners kunnen zich in voldoende mate ontwikkelen en ontplooien en daarmee een maatschappelijk sterke positie bereiken (sociale en maatschappelijke stijging).
- Inwoners voelen zich actief betrokken bij de samenleving en willen zich zo nodig inzetten voor anderen (versterken en mobiliseren van de eigen kracht).
- Versterken van zelfredzaamheid en participatie: aansluiten bij het zelforganiserend vermogen van inwoners. Door eigen oplossingen, inzet van het sociale netwerk, algemene en individuele voorzieningen. Soms ook in de vorm van vroegtijdige inzet van specialistische hulp.
- Ontzorgen, ondersteunen en versterken eigen kracht.
- Zorgen voor inwoners in kwetsbare situaties.
- Zorgen voor kwetsbare inwoners.

Vraaggericht

- Niet per definitie altijd, overal voor alles zorgen. De vraag van inwoners is uitgangspunt in plaats van het activiteiten- en voorzieningenaanbod.
- Er is ondersteuning in de buurt.
- Alle inwoners staan centraal.
- Inzetten op vroegsignalering en preventie.
- Preventie aan de voorkant en dichtbij de inwoners.
- Inwoners van meet af aan betrekken bij de ontwikkelingen binnen welzijnswerk (burgerparticipatie). → Samensturing
- Zorg en welzijn zo dicht mogelijk bij de inwoners organiseren. Met elkaar en voor elkaar.

Verbinding

- Integrale benadering: één gezin/huishouden/cliënt, één plan, één regisseur en (waar mogelijk), één budget.
- Integrale aanpak op het juiste niveau.
- Meer samenwerking en verbinding tussen dorpshuizen, inwoners, vrijwilligers, professionals, gemeente, maatschappelijke organisaties en zorg.
- Werken aan een goede sociale kaart en deze up to date houden.
- Professionals leren elkaar (beter) kennen, weten elkaar (beter) te vinden en hebben onderling meer contact met elkaar.
- Meer samenwerking en verbinding tussen Sociaal Domein en Ruimtelijke Ordening (integrale aanpak, gelet op de ontwikkelingen van de Omgevingswet).